

**Az endrődi
községi iparos tanonciskola
első**

ÉRTESÍTŐJE

**az 1893/94-1927/28. tanévekről,
35 éves fennállásának emlékére.**

**Összeállította:
Koczkás Sándor
igazgató.**

Előszó.

Jelen értesítő kiadását felügyelőbizottság — igazgató indítványára — 1928. évi március hó 9-én tartott gyűlésén határozta el.

E határozatban két ok vezette a felügyelőbizottságot, az első, hogy a 35 éves multa tekintő tanonciskolának emléket állítson az intézet történetének megörökítésével. A másik pedig, hogy a „Tájékoztató“-ban közölje a tanonctartó mesterekkel mindazt, amit tudniok kell az új ipartörvény alapján a tanoncok iskoláztatására vonatkozólag.

Jól tudjuk, hogy a magyar iparnak mennyit kellett küzdenie a multban, hogy elérje a XX. század diktálta versenyképességet. Nagyot változott helyzetünk az újabb időben s ezek a kerékkötő okok jórészt megszűntek. Az osztrák ipart védő elnyomatások nincsenek, a társadalom nagyrészének lekicsinylő magatartása is megváltozott a magyar iparral és iparossal szemben. Új lendülettel, szabadon fejlődhetik most már iparunk. Sajnos azonban, hogy a fenti két oknál — méreteiben talán még súlyosabb — újabb két ok az, ami hátráltatja a jelenben is iparunk fellendülését. Csonkaságunk az egyik, s a multban való — reánk kényszerített — elmaradásunk a másik.

Csonkaságunk megszüntetésében együtt érez az ország népe s a legújabb események némi derengést, hajnalodást mutatnak. Bizakodó reménységgel várjuk, lessük az alkalmat, hogy mikor oldják le már elrabolt véreink bilincseit. A jelek azt mutatják: virrad.

A kisiparunk s iparosaink közül sokaknak az elmaradását azonban nekünk egyedül kell megszüntetnünk. Ebben már nem számíthatunk Rothermere lord segítségére. E téren iparosaink és a tanonciskolák segíthetnek elsősorban. A Magyarországon megindult hatalmas kulturális fejlődésnek itt is meg kell indulnia, mert sajnos, legkevésbé láthatunk eredményeket e téren ép a tanoncok között. Főképp vidéken. Az 1912. évi XII. t. c. alapján kiadott 60.000/1924. sz. vall. és közokt. miniszteriumi rendelet értelmében megjelent tanonciskolai Szervezeti Szabályzat óriási haladás a tanoncoktatás terén és sok jót és üdvöset tartalmaz a régi szervezetekhez viszonyítva. Összefoglalva adja mindazt, amit az

iskola a tanonctartó mesterektől követel. Ép ezért közlöm az értesítőben a tanoncok iskoláztatását szabályozó rendelkezések főbb pontjait, hogy azoknak szigorú megtartásával a tanonctartó mestereink is részt vegyenek abban az iparfejlesztési mozgalomban, amely hivatva van nagygyá és nemzetünkhöz méltóvá tenni a magyar ipart.

Tájékoztató.

Itt közlöm mindazokat a főbb rendelkezéseket, amelyek az 1924-ben megjelent tanonciskolai Szervezeti Szabályzatban vannak és amelyekhez mind a tanoncoknak, mind pedig a mestereknek alkalmazkodni kell. Az iskola szilárdan ragaszkodik a törvényes alapokhoz és ép ezért kérjük a mesterek megértő közreműködését, hogy ilyképen legyenek segítségünkre a képzetebb, műveltebb iparosnemzedék megteremtésében.

I.

A munkaadó köteles a tanoncot mindaddig, amíg a tanideje tart, iskolába járattatni és a tanoncot az iskola pontos látogatására szorítani. (1. §.)

A munkaadó a tanoncot az iskolai beiratásokra megállapított időben beiratni és a tanítás megkezdésétől az iskolába járattatni köteles. A tanév kezdete után felfogadott tanoncot a munkaadó a tanonc tényleges alkalmazásba vételének napjától számított három napon belül a megfelelő tanonccsoktatási intézetbe beiratni és a *negyedik naptól kezdve a tanoncot a próbaidő tartama alatt is az iskolába járattatni köteles.*

A tanonc iskolai mulasztásait, tekintet nélkül arra, hogy az előző bekezdésben megállapított időben be lett-e írva, vagy sem, a törvény 128. §-ának 4. pontja alapján kell megtorolni (17. §.)

A tanonc a tanonciskolát korára való tekintet nélkül a tanviszony egész tartalma alatt pontosan látogatni köteles. Teljes nagykorúságukat elért tanoncok a tanonciskola látogatása alól teljesen felmentendők. (20. §.) E felmentést az iskola igazgatója adja meg. (24. §.)

A közép, vagy polgári iskola III—IV. osztályát végzettek a tanonciskola II., a középiskola V—VI. osztályát végzettek a tanonciskola III. osztályába, az ennél nagyobb iskolai előképzettségűeket pedig közvetlenül a (IV.) továbbképző osztályba kell sorozni. A tizennyolcévesnél idősebb tanoncokat

a tantestület felvételi vizsga alá bocsátja és ezen a vizsgálaton tanúsított ismereteik alapján a közvetlen magasabb osztályba oszthatja. (21. §.)

Senkit azon címen, hogy tanév közben lett tanonccá, vagy később iratkozott be, az iskola látogatásától felmentetni nem lehet. (22. §.)

Minden tanuló köteles az illető osztály minden tantárgyát az előírt órarend szerint tanulni.

Felmentésnek a következő esetekben van helye:

a) Foglalkozásuknál fogva a kereskedőtanoncok a rajzoktatás alól általában mentesek; iparostanoncok ipari foglalkozásukból kifolyólag a rajzoktatás alól az I. osztályban nem mentesíthetők, a II. osztálytól kezdve a következő iparágak tanulói menthetők fel a szabadkézi és mértani rajzoktatás alól: kefekötő és ecsetkészítő, kelme és fonálfestő, vegytisztító, köteles, mészáros és hentes, molnár, nemez és szövetsapkakészítő, sütő, szita és rostakészítő, tetőfedő, timár, üveges, vendéglős, fogadós.

b) A szaktárgyak (ipari könyvvitel és költségvetés, szakrajz és szerkezettan, technológia) alól felmentés csak akkor adható, ha a tanonc igazolja, hogy ezeket a szakismereteket valamely állami, vagy államilag elismert szakintézetben legalább a tanonciskolában tanított mértékben sikeresen tanulta. (23. §.)

A felmentéseket az a) alatt említett esetben, valamint a teljes korúság esetében az iskola igazgatója, a b) alatt említett esetekben az iparoktatási kir. főigazgatóság adja meg. (24. §.)

A felmentésekre irányuló kérelmet a tanuló beiratása alkalmával a szükséges okmányok felmutatásával szóval vagy írásban kell előterjeszteni. (25. §.)

A tanonc a részére megállapított tanítási órákon pontosan megjelenni és „Értésítő“ (ellenőrző) könyvecskéjét, valamint tan-, író- és rajzszerzeit rendes állapotban magával hozni köteles. (26. §.)

A tanítási órán meg nem jelenő tanonc mulasztása okát munkaadójától hozott bizonyítvánnyal köteles igazolni. A mulasztások igazolásául a következő okok szolgálhatnak:

a) A tanonc betegsége, amely miatt sem iskolai, sem munka kötelezettségének eleget tenni nem tud. A betegséget, ha az egy hétnél tovább tart, orvosi bizonyítvánnyal kell igazolni és az iskola igazgatójának az első héten belül be kell jelenteni.

b) A tanonc vagy munkaadója családja körében előfordult haláleset, de ezen a címen legfeljebb három napon át maradhat el.

c) *A tanonc azon a címen, hogy bizonyos ideig vidéken dolgozik, vagy országos vásárra megy, csak abban az esetben ma-*

radhat el az iskolából, ha munkaadója az igazgató engedélyét előre megszerzi. Ha a vidéken végzett munka címén engedélyezett kimaradás egyfolytában négy hétnél hosszabb, a munkaadó gondoskodni köteles arról, hogy a tanonc a munka helyén fennálló tanonciskolát (tanfolyamot), vagy továbbképző-iskolát (ismétlő-iskolát) látogassa. A távollét tartamát hatóságilag, az iskola látogatását pedig igazgatói bizonyítvánnyal utólag igazolnia kell.

d) *Sürgős munkák végzése a mulasztott órák igazolásával nem szolgálhat*, azonban e címen előzetes kérelemre egyes tanórák alól a tanító, három napra terjedő órák alól az igazgató, egy hétre eső órák alól az igazgató javaslatára a felügyelő bizottság elnöke adhat felmentést, de ez a felmentés egy-egy tanoncnál tanévenként kétheti óraszámot túl nem terjedhet.

Mulasztásszámba megy a tanoncoknak a tanórákon elkésve megjelenése is. (27. §.)

Minden más mulasztás igazolatlan mulasztásnak számít. (28. §.)

Hetivásárok címén semmiféle tanítási szünet, vagy felmentés nem adható. De vidéken a helyben tartandó országos vásárok úgynevezett kirakónapján a felügyelő-bizottság az általa adható három szünetnap keretében szünetet engedélyezhet. (72. §.)

II.

A tanév általános beiratással kezdődik. Az általános beiratkozásra szeptember hó 1—4. napjait tűzi ki az igazgatóság, amikor a tanonc személyesen tartozik megjelenni. A már előző tanévben is beiskolázott tanoncok csupán értesítő (ellenőrző) könyvecskéjükkel jelentkeznek a beírásra; az *elsőízben jelentkező tanoncok munkaadójuk kíséretében jelennek meg és születési anyakönyvi kivonatukat, utolsó iskolai bizonyítványukat, himlőoltási bizonyítványukat és tanoncszerződésüket is bemutatni tartoznak.* (62. §.)

A tanítás szeptember 9-én kezdődik. (65. §.)

Az ifjúsági könyvtár gyarapítása céljából a beiratás alkalmával köteles a munkaadó, illetőleg tanonc, kizárólag az ifjúsági könyvtárra fordítható 1 pengő könyvtári díjat lefizetni. (1922. évi XII. t. c. 116. §.)

A tanoncok tanszereiről a munkaadó tartozik gondoskodni. Tanszerek alatt a kötelezően megállapított tan- és segédkönyvek, író- és rajzeszközök és szerek értendők. Azonban egyes tanszerek

egyöntetű és jutányosabb beszerezhetése céljából a tanonctartó mesterek kötelesek 2 pengő tanszerdíjat befizetni a beiratás alkalmával. Ha a munkaadó felhívásra sem fizeti meg az iskolának a tanszerek tényleges beszerzésének költségeit, követelése a munkaadótól közadók módjára hajtandók be, még abban az esetben is, ha a tanoncszerződés a tanszerek beszerzésének költségeit a szülőre, avagy gyámra hárítja át. (74. §. 1922. évi XII. t. c. 116. §.)

Az iskola év a tanulók előmenetelének osztályozása szempontjából két félévre oszlik; az első félév szeptember hó 1-től január 31-ig, a második február 1-től június 30-ig tart. A félévek végén a tantestület osztályzó értekezletet tart, amelyen megállapítja a tanulók osztályzatait (érdemjegyeit) és azokat az anyakönyvbe bevezeti; a tanév végén minden egyes tanulóra nézve külön-külön határoz, hogy a következő tanévre felsőbb osztályba fel mehet-e, avagy az osztályt tartozik ismételni. Kik kettőnél több tárgyból kaptak elégtelen érdemjegyet, osztályt tartoznak ismételni. (78. §.)

Ha a tanuló tanviszonyában megmaradva, más község területére költözik s ott tartozik iskoláztatási kötelezettségét teljesíteni, akkor az új községben bemutatandó értesítő- (ellenőrző) könyvecskéjébe az igazgató az elbocsájtási záradékot bejegyezi. (80. §.)

Az érdemjegyek fokozatai:

a) a tanulmányi előmenetelben: jeles, jó, elégséges, elégtelen;

b) a magaviseletből: példás, jó, megfelelő, kevésbé megfelelő;

c) az írásos és rajzmunkák külalakjaiból: szép, rendes, tűrhető, rendetlen. (82. §.)

Az iparostanonciskolában sem magán-, sem javítóvizsgálatnak helye nincs. Vizsgadíjak egyáltalában nem szedhetők, az értesítő- (ellenőrző) könyvecske és bizonyítvány ára azonban megtérítendő. (83. §.)

A tanoncok iskolai előjáróik iránt tisztelettel viselkedni, utasításaiknak engedelmeskedni és az iskolán kívül is erkölcsösen és tisztességesen viselkedni tartoznak. Azok, akik ez ellen vétenek, akik az intézet rendjét háborgatják, akik hanyagok és illetlen magaviseletűek, akik cselekedeteikkel társaikra s az intézet rendjére káros befolyással vannak, akik a tanítás céljaira szolgáló helységeket, eszközöket és gyűjteményeket megrongálják, szigorú fegyelmi eljárás alá esnek.

A tanoncok erkölcsi, vallásos és hazafias érzületének ápo-

lására az iskola tanítótestülete mindenkor gondot fordít, de elvárja ebben a munkaadók közreműködését is, akiknek a törvény 93. §-a értelmében kötelességük: a tanoncot rendre szoktatni, kötelességtudásra nevelni, továbbá a lehetőséghez képest jó tulajdonságait, hajlamait fejleszteni, a tanoncot művelődésre, tehát tanulásra serkenteni és a tanoncra testileg, vagy lelkileg hátrányos befolyásokat elhárítani. (84. §.)

Ha a tanonc az iskolában a fegyelem ellen a munkaadóval és a törvényes képviselőjével is közölt írásbeli megintés után is súlyosat vét és viselkedésével a tanítási órák alatt az iskolai fegyelmet veszélyezteti, vagy ha jelenléte a többi tanoncra nézve káros, az iparhatóság a tanonccsiskolai felügyelő-bizottság javaslatára a tanoncot három hónapra kizárhatja. Ily kizárás esetében a tanoncviszony tartamát az iskolalátogatásnak kötelezettsége mellett annyival meg kell hosszabbítani, amennyi időn át a tanonc kizáratása miatt nem járt.

Ha a tanoncnak, akinek az iskolából kizáratása iránt az eljárás megindult, az oktatásban részvétele az iskolai fegyelmet veszélyeztetné, az igazgatónak joga van az iparhatóság döntéséig is a tanoncot az iskolalátogatástól ideiglenesen eltiltani. Amennyiben az iskolából már egy ízben kizárt tanoncot az iparhatóság a fenti módon újra kizárja, a kizáratási határozat jogerőre emelkedésével a tanviszony a törvény 99. §-ának utolsó bekezdése szerint megszűnik. (85. §.)

III.

Az eddig közölteken kívül még az alábbi igen fontos törvényrendeletekre hívom fel a tanonctartó mesterek és tanoncok figyelmét.

Ugyanis az 1922. évi XII. t. c. 92. §-a a munkaadó kötelességévé teszi, hogy a tanonc irányában a jó családapa gondosságával és figyelmével viseltessek. *A 93. §. pedig kimondja, hogy a mesterek kötelessége a tanoncokat művelődésre, tehát tanulásra is serkenteni, valamint a vásár- és ünnepnapokon az istentisztelet látogatására időt engedni és felügyelni arra, hogy a nála lakó tanonc az istentiszteleteket tényleg látogatja-e.* A 94. §-a pedig kimondja, hogy a munkaadó köteles a tanoncot mindaddig, amíg a tanideje tart, iskolába járatni és a tanoncot az iskola pontos látogatására rászorítani. A 95. §. pedig a tanoncok kö-

telességévé teszi, hogy a munkaadóval, illetőleg az oktatással megbízott helyettesével szemben hűséggel és tisztelettel tartózik és a kötelező iskolai órákat pontosan látogatni köteles. A 107. §. a következőképen rendelkezik: Abban az esetben, ha a tanonc az iskolában, vagy a segédi vizsgálaton kellő eredményt nem mutat fel, az iparhatóság a segédlevelet kiállítja ugyan, de az önálló iparüzéshez megkívánt szakbavágó gyakorlat tartamát legfeljebb két évvel meghosszabbítja. Az iparhatóság vonatkozó határozatát záradék alakjában a segédlevélben felvenni köteles.

E rendelkezésből látható, hogy a törvény számol azzal az eshetőséggel, hogy lesznek tanoncok, akik iskolai tanulmányaikban elégtelen előmenetelt tanusítanak s az ilyenekkel szemben követendő eljárást is szabályozza.

Ha tehát valamely tanonc, szerződéses tanonccidejének végpontjáig, az előirt tananyag minimumát sem sajátította el, részére elégtelen osztályzatu bizonyítvány állítandó ki s ez esetben a további eljárásra az iparhatóság illetékes.

A tanoncokat megszorító ezen törvényes intézkedéssel szemben arra is van rendelkezés, hogy a mesternek, aki tanoncának műhelyi és iskolai kiképzését kellőleg nem biztosítja, vagy mozdítja elő, tanonctartási jogát felfüggesztik, vagy megvonják.

Mindezeknek megszivlelését kérve, azzal zárom első tájékoztatómat, hogy az igen tisztelt tanonctartó mesterek mind a saját érdekükben, mind pedig a tanoncok jövője érdekében helyesen járnak el, *ha a szükséges tanonc felvételt a nagyszünetekben eszközlik s tanoncaik egész évi rendes iskoláztatásáról gondoskodnak.* Így a tanonc kevésbé leendő kitéve az osztályismétlés eshetőségének, ami a tanonc idő meghosszabbítását, illetőleg a segédlevél csúfságát vonja maga után.

Ismételten kérem a tanonctartó mestereket, hogy a fentebb közölt törvényes rendelkezéseket szigorúan tartsák szemelőtt, mert így minden kellemetlenség elkerülhető s viszont így elérjük a képzetesebb s műveltebb magyar iparosok megteremtését.

Az iparostanonciskola története.

Az 1893/94—1923/24. tan évekről.

Az endrődi községi iparostanonciskola a vall. és közokt. miniszterium 1893. aug. 31-én kelt 33.564. sz. rendeletével kiadott tanonciskolai Szervezet alapján létesült. E szervezet 1. §-a t. i. kimondja, hogy oly községekben, ahol legalább 50 tanonc van, tanonciskola felállítása kötelező. Ennek alapján jelent meg a közigazgatási bizottság 1373/893. sz. és a gyomai főszolgabiróság 3.727/1893. sz. leirata, amely utasítja Endrőd községet a tanonciskola felállítására. Endrőd község 1893. okt. 30-án rendkívüli képviselőtestületi gyűlésen tárgyalta le az iskola ügyét és hozta meg határozatát. Az erről szóló jegyzőkönyv idevonatkozó részét alább közlöm:

Jegyzőkönyv,

mely felvétellett Endrődön, 1893. év október hó 30-án megtartott községi képviselőtestületi rendkívüli közgyűlés alkalmából. Jelen voltak az előjáróság részéről: Timár János bíró, Viskovits Ignác jegyző, Juhász Imre albiró, Hornok Mátyás és Gyuricza Mihály esküdtek. A képviselőtestület részéről: Hunya Elek, Katona András, Klausz Lázár, Hegedűs Lajos, Timár i. János, Uhrin István, Uhrin i. István, Soczó i. József, Uhrin i. Imre, Oláh János, Dávid István, Kalmár József, Kovács k. Pál.

118/1893.

Olvastatott a gyomai járás tekintetes főszolgabirójának 3727/893. számú rendelete kapcsán, ipariskola felállítása tárgyában kiadott 1373/893. sz. közigazgatási bizottsági határozat.

Miután felolvasott határozat szerint Endrőd községben az iparostanulók száma az 50-et meghaladja, az 1884. évi 17. t. c. 80. §-a értelmében ipariskola felállítása egyhangúlag elhatároztatik. A tanoncok oktatására az iskola fenntartó r. k. egyház által kijelölendő elemi iskolai helyiség és annak taneszközei fognak szolgálni. Az oktatásért a helybeli elemi néptanítók közül megválasztandó ipariskolai tanítónak évi 100 frt. azaz Egyszáz

Az 1895/96 tanévről megjelent Mártonffy Márton iparoktatási főigazgató jelentése, amelyben iskolánkról a következőket olvashatjuk:

„Endrőd. Biz. elnök: Grócz Béla apát-plebános. Igazgató: nincs. Az iskolát a biz. elnöke és tagjai látogatták meg. A tanítás szept. 19-étől június 21-ig tartott. A tanítás a miniszteri tanterv szerint történt. A tanoncok mind együtt tanultak. Az iskola felszerelése fokozatosan eszközöltetik. A tanítás eredménye jó. A kereskedő-tanoncok az ipariskolába járnak. Rajzterme nincs. A tanítás a róm. kath. elemiben történik. Igazoítlanul nem mulasztottak a tanoncok.“

E tanévtől kezdődőleg az iskolafentartó község 200 frt-ban állapítja meg a tanonciskola költségvetését.

Miután Heffner Ferenc tanító meghalt, az 1897/98. tanévtől kezdve Velásits György tanítót választották meg a tanonciskolához.

1899. ápr. 4-én jelent meg a V. K. M. 2065/1899. sz. rendelete, mely szerint a tanonciskolai tanerőket ezentul nem az iskola fenntartó hatóság, hanem a felügyelőbizottság választja a köztanfelügyelő elnöke alatt.

1899. okt. 3-án rendkívüli gyűlésen tárgyalta a felügyelőbizottság Velásits György tanító lemondását, aki helyett, mint egyedüli jelentkezőt Bencze Sándor r. k. elemi iskolai tanítót választják meg tanonciskolai tanítónak. Ez időtől kezdve a tanonciskola a központi fiúiskola helyiségében nyert elhelyezést.

Az 1899/900. tanévben távozik Endrődről a felügyelőbizottságnak 7 éven át volt elnöke: Grócz Béla prépost-plebános. E tanévről már a jelentést Zelinka János plebános, a felügyelőbizottság új elnöke teszi meg.

1907. és 1908. években Bencze Sándor tanító két-két hónapos tanonciskolai tanítói rajztanfolyamot végzett.

1908. jan. 30-án tartott felügyelőbizottsági gyűlésen elhatározták államsegély kérését tanonciskolai tanterem építésére. 500 kor. államsegély meg is érkezett. Az iskolának is volt megtakarított 500 koronája s ebből az 1000 koronából a központi fiúiskolánál lévő tanítói lakást akarták átalakítani tanteremnek, de a kiküldött szakértők a tervet nem hagyták jóvá, mert a telket kicsinynek találták. E tárgyban a kir. Tanfelügyelőség 1301/1904. sz. leiratában értesíti a felügyelőbizottságot, hogy az iskolafentartó községgel építtessen új iskolát, mert csak így lehet biztosítani a saját épületet. E célra a vall. és közokt. minisztérium 16.778/1908., 33.923/1912. és 14.795/1913. sz. rendeleteivel 500-500 koronát, összesen 1500 korona államsegélyt utalt ki azzal, hogy

az mindaddig gyümölcsözően kezelendő, amíg az építkezés megtörténik. Ez az összeg ma is meg van 1 pengő 44 fillér értékben.

Miután a tanoncok száma 92-re emelkedett, felügyelőbizottság második tanerő alkalmazását tartja szükségesnek, ezért az 1908/909. tanévtől kezdődőleg Szebeny László róm. kath. tanítót alkalmazza. 1909. jan. 1-től a két tanerő fizetését 300–300 koronában állapítja meg iskolafenntartó.

Az 1910. évben meglátogatta a tanonciskolát az iparoktatási főigazgató, aki elrendelte, hogy az első és második rajzosztály elválasztva, külön taníttassék s felszólította Szebeny László tanítót, hogy végezze el az általános irányú rajztanfolyamot. Szebeny László az 1911. és 1912. tanévekben 7–7 heti tanfolyamon ezt el is végezte és átvette az első rajzosztály vezetését.

Az 1918/19. tanévtől kezdődőleg Bencze Sándor tanítót megválasztja felügyelőbizottság az 1918. szept. 8-án tartott gyűlésein igazgatónak.

Miután az 1920/21. tanév második felében Szebeny László tanító a tanonciskolai óraadói állásáról lemondott, felügyelőbizottság Orbók József tanítót bizza meg a helyettesítéssel, akit

1921. évi szept. 11-én tartott felügyelőbizottsági gyűlésen tanonciskolai tanítónak választ meg.

1922. okt. 22-én tartott gyűlésen tárgyalatott Zelinka János esperes-plebános, volt felügyelőbizottsági elnök lemondása, aki 23 évig állt a bizottság eln. és kanonokká történt kinevezése folytán távozott Endrődre Nagyváradra. Bizottság meleg szavakkal örökíti meg jegyzőkönyvében a volt elnökének érdemeit s helyette dr. Kovács Péter alelnököt választja meg ideiglenesen elnöknek. Aki e tisztségéről később lemondott s helyébe Csernus Mihály apátplebánost választották meg elnöknek.

Az iskola történetének ebbe a korszakába esik a világháború, a forradalmak és a román megszállás.

A háború és a forradalmak alatt a tanítás rendesen folyt, — eltekintve az elrendelt szünetektől. A tanoncok száma azonban nagyott csökkent.

Annál nagyobb kárt okozott a román megszállás, mert a román katonákat az iskolákba szállásolták el, akik a tanonciskolának amúgy is gyér felszerelését elpusztították. A fizetek, rajzok, iskolai naplók legnagyobb részét széttépték, befirkálták és megsemmisítették. A tanítás az elszállásolás miatt sokáig szünetelt is.

Az iskolának két osztálya volt az 1909/10. tanévig és ezek együtt tanultak. Az 1909/10. tanévtől kezdődőleg négy osztályú.

Az előkészítő és I. osztályt Szebeny László, majd később Orbók József tanította, a II. és III. osztályt pedig szintén összevonva, Bencze Sándor.

A tanonciskolában működött hitoktatók közül a következőknek sikerült megállapítanom a nevét: Grócz Béla és Zelinka János prépost plebánosok, Hamernyik Sándor, Stolmár Ernő, Léky Kornél, Besser Hugó, Varju Lajos, Széles Elek, Gáspár István, Bogdánffy Géza, Kampell József, Mellau István, Ruzska A. Zoltán, Rác Pál, Fontos János, Tóth Kálmán, Herbály István, Betuker János, Bartyik Mátyás, Mányi Sándor, Tóth István, Buday László.

A mindenkori hitoktatók a hit és valláserkölcsi igazságok plántálásával serényen buzgólkodtak, hogy ideálisan gondolkodó, tiszta lelkületű iparosgárdát neveljenek községünknek. Hogy a háború és forradalmak konkolya itt-ott eltarkította a derék magvetők nemes búzáját, az a rendkívüli, milliókat megtevesztő vörös fergeteg bűnös számlájára irandó.

Az iskolát gyakran meglátogatták a felügyelőbizottság tagjai, annak mindenkori elnöke, de több ízben volt lenn — főkép az iskolaépítés ügyében folyó tárgyalások idején (1909–10–11. években) — az iparoktatási főigazgató: Magyar Endre. Azonkívül látogatást tettek Szücs Izsó és Littván Sándor iparoktatási szakfelügyelők. Meglátogatták az iskolát Rezei Szilvius, Mikler Sándor és Szentkereszthi Tivadar kir. tanfelügyelők is.

Nagyobb szabású, külön ünnepélyt a tanonciskola nem tartott. Tanoncmunka és rajzkiállítás három ízben volt az ipartestület helyiségében.

A tanoncok magaviselete és előmenetele sok esetben képezte panasz tárgyát. A jó előhaladást nagyban gátolta, hogy sok tanonc még írni-olvasni sem tudott, amikor a tanonciskolába került. A tanonctartó mesterek nagyrésze pedig semmi időt nem engedett tanoncaiknak tanulásra.

Sokat küzdött a tanonciskola, főkép a háború alatti és közvetlen utánna való években a fűtés és világítás mizériájával is.

Mint érdekes jelenséget említem meg, hogy a költségvetésbe minden évben vettek fel bizonyos összeget felszerelésekre, azonban ez összegeket soha sem vették igénybe.

A felügyelőbizottság a szokásos gyűléseket mindig megtartotta. A számadások mindig jóváhagyást nyertek.

Hogy az iskola oly sok küzdés és csekély — azt lehet mondani semmi — felszerelése ellenére mégis eredményt tudott felmutatni, azt elsősorban két derék és ma már nyugalomba

vonult tanítójának köszönhette. Bencze Sándor és Szebeny Lászlónak. Mindketten 1924-ben vonultak nyugalomba hosszú, évtizedes r. k. tanítói működés után. Bencze Sándor 25 évig volt óraadó a tanonciskolában, ebből 6 évig mint igazgató működött. Szebeni László pedig 12 évig tanított a tanonciskolában. Bencze Sándor r. k. tanítót nyugalombavonulása alkalmával a pápa Őszentsége is kitüntette a Pro Ecclesia et Pontifice érdemrenddel.

Kötelességemnek tartom, hogy mint utód, e kiváló két kartársnak e helyen is megörökítsem kítűnő tanítói munkáját. Endrőd község mostani jeles iparos gárdája a kezük alatt nőtt fel s hogy jó kiképzést nyertek, mutatja az endrődi iparosok képzettsége, minden jóért és nemesért lelkesedő testülete. Adja a jó Isten, hogy a nyugalomba vonulás évei alatt derűs megelegedésben éljenek és a jól végzett, derék munka után még sokáig élvezzék a feltámadást váró magyar haza szebb, boldogabb korszakát.

Az 1924-25. tanév története.

Nagy változást jelentett iskolánk életében e tanév, mert ekkor lépett életbe az 1922. évi XII. t. c. 118. §-a alapján a vall. és közokt. miniszterium 60.000/1924. sz. rendeletével kiadott Iparostanonciskolai Szervezet és Tanterv. Már maga ez sok üdvös újítást hozott.

E Szervezet alapján új felügyelőbizottság alakul, mert amíg eddig az iskolafenntartó község képviselőtestülete választotta a felügyelőbizottság tagjait, ezentúl a község csak öt tagot és az elnököt választja, egy tagját az iparhatóság, egy tagját a kir. tanfelügyelő, két tagját pedig az ipartestület küldi ki. Hivatalból tagjai a bizottságnak az igazgató és a tantestület részéről kiküldött egy tanító.

Ugyancsak e tanévtől kezdve vonult nyugalomba Bencze Sándor igazgató, aki 24 évig áldásosan működött a tanonciskolában.

Igy teljesen új alapokon és új emberek vezetésével indul meg a munka iskolánkban.

A régi felügyelőbizottság, — amelyet ugyancsak 1924. jun. 30-án választott meg 58. kgy. sz. határozatával Endrőd község képviselőtestülete, — szept. 6-án alakult meg. E gyűlésen jegyzőkönyvi köszönet megszavazása mellett elfogadják Bencze Sándor

lemondását és az 1924/25. tanévi költségvetést. Egyben bizottság határozatot hoz, hogy a növekedő tanonc létszámra való tekintettel megszervezi a harmadik tanítói állást is.

Okt. 9-én tartott gyűlésén pedig elhatározza az újjáalakítás-hoz szükséges lépések megtételét, kérve az illetékes hatóságokat a tagok kiküldésére.

Ennek alapján iskolafenntartó község képviselőtestülete megsemmisíti előbbi határozatát s elnökül Csernus Mihály apátplebánost, tagokul pedig Bukovi Imrét, Szabó Eleket, Giricz Jánost, ifj. Kovács Dánielt és Katona Imrét választotta meg. A gyomai főszolgabírótság 2151/1924. sz. leiratával Moldvay Lajos községi jegyzőt, a kir. tanfelügyelő 4892/1924. sz. leiratával Bencze Sándor ny. r. k. tanítót, volt ipariskolai igazgatót, az endrődi Ipartestület pedig 88/1924. sz. átiratával Venczák Vince és Timár Elek iparosokat küldi ki.

Az új felügyelőbizottság dec. 9-én alakult meg, amelyen Bencze Sándor nyugalombavonulásával megüresedett igazgatói állásra Koczás Sándor polg. isk. igazgatót, az újonnan szervezett harmadik tanítói állásra pedig Palotai Ferenc r. k. tanítót választja meg. Új igazgató e gyűlésen bejelentette, hogy a tan-testület Orbók József r. k. elemi isk. igazgató-tanítót küldte ki megbízottjául, mint aki már eddig is működött iskolánkban. Így lett teljessé a bizottság létszáma.

A tanév lefolyásáról hű képet ad zárójelentésem, amelynek idevonatkozó részeit idézem.

„1924. évi szeptember hó 22-én foglaltam el állásomat Endrődön, mint kinevezett r. k. polg. isk. igazgató. Egyben pedig a felügyelőbizottság felhatalmazása alapján szóbeli felszólítást kaptam Csernus Mihály apátplebános, felügyelőbizottsági elnök úrtól, hogy vegyem kezembe a tanonciskola vezetését és irányítását, annál is inkább, mert biztosra veszi, hogy az elkövetkezendő választáson engemet tisztelnek meg véglegesen az igazgatói állással. A kérésnek, illetve megbízásnak szívesen és örömmel tettem eleget, mert mint tanügyi ember, szeretek a kultúra munkása lenni, de meg mint orosházi volt tanonciskolai óraadó, otthonosnak éreztem magamat a tanonciskolai tanítás és nevelés terén.

Első teendőm közé tartozott átvenni a tanonciskola vagyónát. Bizony ennél az aktusnál nagyon elszomorodtam, mert az orosházi és a látásból ismert szomszédos, gyönyörűen felszerelt önálló gyomai tanonciskolák után rosszul esett látnom az itteni elmaradottságot a felszerelés terén. Átvettem t. i. az iskola „pe-

csétjét, 1 drb. felvételi naplót, 3 drb. előmeneteli naplót, 10 drb. vonalzó, 36 drb. rajztáblát, 13 drb. rajz mintagyűjteményt, 16 évf. Magyar Iparoktatás c. folyóiratot, 14 drb. könyvet, 1 drb. lámpát és 5 drb. kis alakú testet fából. Ezek a tárgyak egy szekrényben voltak ugyan, de az nem volt az ipariskola tulajdona. Nagyon furcsának találtam, hogy ennek a már 31 éves multra visszatekintő iskolának egyebe nincs s hogy sem irattárral, sem iktató és póstakönyvvel nem rendelkezik. Érdeklődésemre aztán megtudtam, hogy ami volt is, elvitték a románok.

Méltatlankodásra azonban nem volt idő, cselekedni kellett, hisz már szept. vége felé jártunk és a tanoncoktatás még mindig nem kezdődött meg, holott a Szabályzat szept. 9-re írja elő a tanítás megkezdését.

Ugyancsak szóbeli felkérésre, illetve megbízásra Palotai Ferenc r. k. tanító vállalta el mint harmadik tanerő a tanoncoktatást Orbók József r. k. igazgató-tanítóval, aki már az előző években is bevásztott tanonciskolai óraadó volt.

Kellő meghirdetés után okt. 9-én eszközöltük a beiratásokat, amikor a rendes tanítást is megkezdtük, egyelőre mint megbizottak. A tanítást 98 tanonccal kezdtük meg, besorozva őket az I., II. és III. osztály kereteibe. Az órarendet akként készítettük el, hogy hétfőn 4–6-ig közismereti, 6–7-ig hittan, szerdán 1–4-ig rajz, 4–5-ig hittan, pénteken 4–6-ig közismereti, 6–7-ig hittan órák voltak. A tanonciskola helyiségének sikerült megnyerni a r. k. egyházközségtől a központi leányiskola négy tantermét, ami sokkal előnyösebb az eddig használt központi fiúiskola tantermeinél. A tanév folyamán még beiratkozott 59 növendék, ami nagyon örvendetesnek mondható Endrőd község ipari fejlődésére, de nem nevezhető annak a tanítás szempontjából, hisz a beiratkozottaknak egyharmad része évközben jött, ami feltétlenül a tanítás eredményének rovására megy s ezt szomorúan is tapasztaltuk.

Dec. 9-én történt meg a tanerők választása. Így azután már mint véglegesített tanerők vezettük tovább a tanoncoktatást, ami különben belső zavarok nélkül folyt az egész tanév folyamán. A tanítás nehezen megy, mert sok időt vesz igénybe a nevelés. A tanoncok állandóan későn járnak órára s a mulasztások igazolására alig lehet őket az egész tanév folyamán a legszigorúbb fegyelem ellenére is rászoktatni. Tankönyve nagyon sok tanoncnak nincs, mert az arra illetékesek nem szerzik be. Közben az első osztály létszáma állandóan növekszik, s már 80-ra szaporodott, ami roppant nehezé tette a tanítás menetét, annál is inkább, mert télen egy petróleum lámpa világítása nem

hatolt el a terem minden részébe. A villany bevezetése pedig késik. Természetes, hogy így fegyelmezéssel telik el az óra nagy része.

Ezeknek tulajdonítható, hogy az első félév a következőképen zárult:

Osztály	Beiratkozott	Kimaradt	Felszabadult	Nem v. osztályozható	Elbukott	Sikerral végzett
I.	74	3	—	15	20	36
II.	48	—	—	1	11	36
III.	23	—	4	—	7	12
Össz.	145	3	4	16	38	84

Március elején főigazgatói engedéllyel az I. osztály párhuzamosított, míg a néptelen III. osztályt a II. osztállyal összevontuk. A második félév így azután már eredményesebbnek bizonyult, annál is inkább, mert az első félévi szigorú fegyelmezés a tanoncokat fegyelmezettebbé tette. A felügyelőbizottság tagjai csak a második félévben látogatták meg iskolánkat s mindannyiszor megelégedésüket fejezték ki a látottak felett. Az első félévi eredményél sokkal kielégítőbb a tanévvégi, mely a következő:

Osztály	Beiratkozott	Kimaradt	Felszabadult	Nem v. osztályozható	Oszt. ismételt	Sikerral végzett
I.	80	6	1	—	22	51
II.	48	4	6	—	4	34
III.	23	—	14	3	—	6
Össz.	151	10	21	3	26	91

Nagyon gyönge az első osztály eredménye még most is, de lassankint a tantestület megakarja rendszabályozni a tanoncokat s ha talán az első évben a sok akadály és nehézség ellenére nem is sikerült teljes eredményt elérni, bízunk abban, hogy a felügyelőbizottság támogatásával sikerül iskolánk szellemét és nívóját emelni és a követelményeknek megfelelővé tenni.

A vizsgálatokat a következőképen tartottuk: június 19-én volt a hittan-, 22-én pedig az osztályvizsgálat mind a három

osztály számára, mindig délután 4 órai kezdettel. A vizsgálatokon jelen volt a felügyelőbizottság elnöke, egypár tagja és az ipartestület három kiküldöttje.

A vizsgálatok befejezése után Csernus Mihály apátplébános, felügyelőbizottsági elnök intézett buzdító szavakat a tanulókhöz, majd igazgató beszéd keretében kiosztotta az Ipartestület 200.000 K-ás jutalomdíját 8 növendéknek, a költségvetésbe felvett 50.000 K-ás jutalmat két növendéknek és Csernus Mihály apátplébános által ajándékozott négy darab imakönyvet négy növendéknek, akik részben a közismereti tárgyakból, részben pedig rajzból értek el kiváló eredményt.

Nagy gondot fordítottunk tanoncaink vallás-erkölcsi és hazafias nevelésére. Szigorúan ellenőriztük a vasár- és ünnepnapit szent mise hallgatást, ami annál könnyebb, mert növendékeink mind r. k. vallásúak. Elvértve akad csak egy-két más vallású. Növendékeink négy részben járultak a szentségekhez. Hitoktató volt az I. a) b) osztályokban Valcsák Ágoston segédlelkész, a II. és III. osztályokban pedig Csernus Mihály apátplébános.

Mind a három osztályban Littván Sándor: Ipariskolai Olvasókönyvét használtuk.

Miután a tanszerek egyöntetű beszerzése igen üdvös intézmény s miután iskolánk az előírt ifjúsági könyvtárral nem rendelkezik, igazgató még a tanév elején javaslatot tett felügyelőbizottságnak a tanszerdíj és ifjúsági könyvtárdíj bevezetése céljából. A kir. Tanfelügyelőség jóváhagyása után minden növendékünk 1. a. k. (17.000 K) tanszer- és 1. a. k. (17.000 K) ifj. könyvtárdíjat fizetett.

E tanév zárszámadása 26.172.165 koronáról szól, amelyből 17.000.000 koronát személyi, 6.032.165 K-át pedig dologi kiadásokra fordítottunk. Pénztári maradvány: 3.140.000 K.

Leltárállomány volt az 1924/25. tanév elején: 102 drb. 609.000 K értékben, a tanév végén pedig 177 drb. 4.124.000 K értékben. A gyarapodás tehát 75 drb. 3.515.000 K értékben.

A tanév végével, a nyári szünetben, rendezett hathetes tanonciskolai tanítói tanfolyamra ketten vétettek fel. Palotai Ferenc a Debrecenben tartott általános rajzi, Orbók József pedig a Szegeden tartott közismereti tanfolyamra. Mindketten sikerrel végeztek.

Az 1925-26. tanév története.

A megtartott beiratásokon és az évközben beiratkoztak összes száma 165 volt tehát 14-el több mint az 1924/25. tanévben.

A tanítást szept. 9-én kezdtük meg. Miután az előkészítő osztályt is felállítottuk és e tanévtől lépett életbe a 9 órás tanterv, negyedik tanítói állás megszervezése vált szükségessé. Ez állásra Rühl Rezső r. k. tanítót bízta meg felügyelőbizottság.

Az előkészítő osztályba került 35, az I. osztályba 39, a II. osztályba 53, a III. osztályba 38 tanonc. Növendékeink nehezen szoknak bele a szigorú fegyelembe és a tanulásba. Három tanoncot egy hónapi csavargás után rendőrökkel hozattam fel az iskolába s a mesterek csak akkor vették észre, hogy ők eddig sohasem ellenőrizték tanoncaik iskolabajárását s hogy nem nézték meg az ellenőrző könyveiket. Sok volt az iskolamulasztás. Az összes mulasztott órák száma: 13.800 volt. Igazolatlan mulasztásért 191 esetben tettem feljelentést, pedig a méltányosságot mi sem bizonyítja jobban mint az, hogy a nagyszámú mulasztásból csak 4300 órát vettünk igazolatlanak. Nagy baj, hogy sok mester az iskolát nem segítő társának, de ellenségének tekinti.

Nagyon nehezen szokják meg a tanoncok azt, hogy ne csak a büntetéstől való félelemből, vagy a fel nem szabadulás iránti rettegésből iparkodjanak az iskolában eredményeket elérni, hanem hogy végre átérezzék a tanulás, a tudás szükségességét egyéni érdekből.

A tanévvégi eredmény a következő:

Osztály	Beiratkozott	Kimaradt	Felszabadult	Nem v osztályozható	Oszt. ismételt	Felsőbb osztályba léphet
Előkészítő	35	6	—	3	2	24
I.	39	5	—	4	14	16
II.	53	3	6	—	16	28
III.	38	3	16	—	2	17
Össz	165	17	22	7	34	85

A vizsgákat június 19-én tartottuk meg mind a négy osztályban, másnap, 20-án pedig a rajzkiállítás.

Jutalmazásokra adott az Ipartestület 300.000 K-t, Csernus Mihály apátplébános 50.000 K-t és írószereket. A költségvetésből 100.000 K-t fordítottunk jutalmazásra. Jutalmat nyertek: az előkészítő osztályból egy, az I. osztályból három, a II. osztályból

kettő, a III. osztályból három növendék. A nemes szívű adakozók fogadják ezuton is őszinte köszönetünket.

A folyó tanévben is szedtünk egy aranykorona (17.000 K) tanszerdíjat és egy aranykorona (17.000 K.) ifjúsági könyvtár-díjat. E díjakból fedeztük a tanévi rajzpapír és tanszer szükségletet. Csináltattunk egy könyvtárszekrényt és az ifjúsági könyvtár részére 122 drb. könyvet szereztünk be.

Szeptember 26-án a vall. és közkt. miniszterium 74.898. sz. rendeletével 2.500.000 K rendkívüli felszerelési államsegélyt utalványzott iskolánknak, amelyből 2 drb. táblaháromszöget, 25 drb. rajztáblát, 12 drb. fejes, 48 drb. háromszög vonalzót, 20 drb. körzőt, 1 drb. Magyarország, 1 drb. Európa fali térképét és 7 drb. technologiai szemléltető képet vásároltunk.

November elsejére bevezettette iskolánknak mind a négy tantermébe a község előljárósága a villanyvilágítást.

A tanév folyamán növendékeinkkel megünnepeltük a Széchényi ünnepélyt. A népművelési ismeretterjesztő előadásokon, illetve ezzel kapcsolatban tartott mozi előadásokon növendékeink mindig részt vettek.

E tanévben is szigorúan ellenőriztük az istentiszteletek pontos látogatását. Növendékeink ez évben is négyszer járultak a szentségekhez. Általában odaadó buzgalommal ápoltuk a vallásos és hazafias nevelést.

Az előkészítő és I. osztályban Iványi György segédlelkész, a II. és III. osztályban pedig Csernus Mihály apátplébános tanította a hittant.

A három felső osztályban ugyanazt a tankönyvet használtuk, mint a múltban, az újonnan megnyílt előkészítő osztályban pedig Ölveczky—Szabó tankönyvét vezettük be.

E tanév zárszámadása 43,552.000 koronáról szól, amelyből 30,102.000 K a személyi és 10,903.200 K a dologi kiadás. Pénztári maradvány: 2,546.800 K.

A leltári gyarapodás 251 drb. volt 9,262.000 K értékben. Leltárállomány a tanév végén 328 drb. 13,386 000 K értékben.

A nyári nagy szünetben rendezett általános irányú rajz-tanfolyamot Rübli Rezső Debrecenben sikerrel elvégezte.

A Békéscsabán tartott rajzkiállításra mindhárom osztályból egy-egy rajzmenet sorozatot küldtünk be. Kár, hogy a beígért bírálatot nem küldték meg.

A tanítás a következő órarend szerint folyt: hétfőn 4—7-ig közismereti és hittan órák az előkészítő és I. oszt. részére, kedd 4—7-ig közismereti és hittan órák a II. és rajz a III. osztálynak,

A rendes szüneteken kívül szünet volt még iskolánkban a két vásár előtt, a bérálás alkalmából és a képviselőválasztáskor egy-egy nap.

Az Endrőd községre általánosan elrendelt trachoma vizsgálatot ápr. 2-án tartotta meg növendékeink részére dr. Oláh Emil gyulai főorvos. Négy növendéket talált trahomásnak, akik közül kettő nem látogathatta tovább az előadásokat.

E tanévben meglátogatta iskolánkat Littván Sándor iparoktatási igazgató, aki örömmel látta az iskola fejlődését. Egyben pedig a tapasztalatokban gazdag és jóindulatu írásbeli tanácsai az iskola fejlődését célozzák. Kiváló és szakavatott utmutatásait tantestület magáévé tette és iparkodik azt iskolánk érdekében gyümölcsozóvé tenni.

Ugyancsak többen meglátogatták iskolánkat a felügyelőbizottság tagjai közül, de semmiféle kifogást nem emeltek egy izben sem.

Nagyobb beszerzést e tanévben nem eszközöltünk, de erre a célra kiutalt és fennmaradt 400 P-t a jövő iskolai évben fordítjuk e célra, bevárva, amíg megjelenik a beígért tanonciskolai felszerelések normáljegyzéke.

A tanévet a június 20-án tartott vizsgán fejeztük be, amikor is igazgató kiosztotta a jutalmakat. E célra adományoztak: Ipartestület 16 P, Csernus Mihály 10 P, Kreznerich Ferenc 1 P, a költségvetésből juttattunk 4 P-t. Jutalmat nyertek: Hornok József, Tóth Lajos, Dávid János III. oszt. növendékek 5—5 P, Pápai Géza, Balogh Vince II. oszt., Csuvár József és Kiss Imre I. oszt. növendékek 4—4 P t. A jószívű adakozókra Isten bőséges áldását kérjük.

Itt említem meg, hogy a mult tanévi büntetéspénzekből 13 tanoncot részesítettünk könyv és füzet adományban, összesen 342.000 K értékben.

A tanév végi osztályozás eredménye a következő:

Osztály	Beiratkozott	Kimaradt	Más iskolába ment	Beteg volt	Nem v. osztályozható	Felszabadult	A tanév végén osztályoztatott	Osztályt ismételt	Felsőbb osztályba léphet
Előkészítő	18	1	—	—	—	—	17	2	15
I.	48	3	1	1	3	—	40	10	30
II.	34	—	—	—	1	11	22	11	11
III.	39	1	—	1	—	11	16	—	16
Összesen	129	5	1	2	4	22	95	23	72

Tankönyveink ugyanazok, mint a múlt tanévben.

Zárszámadásunk 4448 P 58 fillérről szól, amelyből 2934 P a személyi kiadás és 2074 P 50 fillér dologi. Pénztármaradvány 440 P és 04 fillér.

Miután a Szervezet 47. §-ának L. pontja értelmében igazgató az intézeti pénztár felelős kezelője, felügyelőbizottság Timár Elek eddigi pénztárost jegyzőkönyvi köszönet mellett állásától felmenti s így e tanévtől kezdve igazgató vezeti a pénztárt.

Leltári gyarapodásunk ez évben 59 drb. 208 P 24 fillér értékben. Leltárállományunk tanév végén 487 drb. 1279 P és 12 fillér értékben.

E tanév órarendje a következő volt: Hétfő 4—7-ig bőr és szabóipari szakrajz és a III. osztálynak általános rajz. Kedd 4—7-ig az előkészítő és I. osztálynak közismereti és hittan, II. osztálynak csak közismereti. Szerda 2—5-ig I.—II. osztálynak rajz, előkészítő és III. osztálynak közismereti, 5—6-ig előkészítő és I. osztálynak közismereti, II. és III. osztálynak hittan. Csütörtök 4—7-ig II. és III. osztálynak közismereti és hittan. Pénteken 4—7-ig előkészítő és I. osztálynak közismereti és hittan.

Az 1927-28. tanév története.

Iskolánk a jelen tanévvel a 35. évét töltötte be. Sajnos azonban, ez a hosszú idő iskolánk felszerelésén nem látszik még mindig meg, habár az utolsó négy évben többet fejlődött e téren, mint az előbbi 31 év alatt összesen.

Magyarország ipar tekintetében mindig elmaradt volt a többi európai államokhoz viszonyítva s ezt az elmaradottságot csak az iparostársadalom általános és szakműveltségének emelésével tudjuk megszüntetni. Vajha a háboru előtt is oly fontossággal birt volna a kultúra, mint a jelenben! Reméljük azonban, látva kiváló kultuszminiszterünk hősiességét az Alföld kulturájának emelése érdekében és látva Endrőd község örvendetes haladását, hogy nincs messze az az idő, amikor a tanonciskolánkat modern épületben és alapos felszereléssel nyithatjuk meg.

Miután a vall. és közokt. Miniszterium 45,800/1927. számú rendeletével a nyári vakációt szept. 10-ig meghosszabbította, a beiratásokat szept. 14. és 15-én eszközöltük. Beiratkozot összesen

114 növendék. Ez évben tehát ismét apadt a létszám 15 növendékkal. A rossz gazdasági viszonyok okozták már két év óta ezt a csökkenést. Növendékeink az egyes osztályokban a következőképpen oszlottak meg: előkészítő osztályban 25, az I. osztályban 36, a II. osztályban 36, a III. osztályban 17.

Az 1926/27. tanév végével az összes tanerők megbízatása lejárt, miért is felügyelőbizottság szept. 23-án tartott gyűlésén új választást eszközölt, melyen a régi tantestület tagjait választották meg egyhangulag újabb 3 tanév tartamára. Nevezetesen igazgatónak: Koczkás Sándor polg. isk. igazgatót, óraadó-tanítóknak: Orbók József elemi isk. igazgatót, Palotai Ferenc és Rübl Rezső elemi iskolai tanítókat. Szakrajz-oktatóknak pedig: Koós László cipézmestert és Timár András szabómestert.

A tanítást szept. 19-én kezdtük, amely zavartalanul folyt az egész tanév folyamán. Órarendünk a következő volt:

Órák	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
3-4			Előkészítő: Magyar A.) Rajzcs. B.) Rajzcs. III. oszt. Könyvvitel.		
4-5	Cipésszakr. C.) rajzcs. Szabószakr.	Előkészítő: Mértan I. o. Számt. II. o. mért.	Előkészítő: Magyar. A.) Rajzcs. B.) Rajzcs. III. o. Fizika.	Előkészítő: Számtan. I. o. Magyar	II. oszt. Számtan. III. o. Fizika
5-6	Cipésszakr. C.) rajzcs. Szabószakr.	Előkészítő: Számtan I. o. Magyar	Előkészítő: Mértan. A.) Rajzcs. B.) Rajzcs. III. o. Magyar	Előkészítő: Magyar. I. oszt. Számtan.	II. o. Fizika III. oszt. Közgazdaságtan.
6-7	Cipésszakr. C.) rajzcs. Szabószakr.	Előkészítő és I. oszt. Hittan. II. osztály Könyvvitel	Előkészítő: Számtan. I. o. Földrajz II. és III. o Hittan.	Előkészítő és I. oszt. Hittan.	II. és III. o. Hittan.

Ujítás volt e tanévben, hogy a rajzcsoportokat nem osztályonként csoportosítottuk, hanem ettől függetlenül A) B) C) általános rajzcsoportra, továbbá bőripari és szabóipari szakrajzcsoportra osztottuk. Ennek előnye az, hogy az osztályismétlőknek, akik esetleg csak közismereti tárgyakból buktak el, rajzoktatásban tovább haladhatnak és nem kell nekik azt ismételni.

Viszont pedig, akik rajzból nyertekelégtelen osztályzatot, a közismereti tárgyakból léphetnek felsőbb osztályba.

Ugyancsak új dolog volt, hogy a szerdai napokon $\frac{3}{4}$ -től 6-ig Palotai Ferenc tanító vezetésével énekoktatásban részesítettük tanulóinkat, ami igen nagy örömet és felüdülést keltett taroncainkban.

Magaviselet tekintetében az eredmény kielégítőnek mondható. Az előforduló kisebb vétségek sem erkölcsi romlottságból, mint inkább a tanoncoknál megszokott könnyelműségből és élénkségből, a nem eléggé kifejtett lelki finomság hiányából származtak.

A mulasztások száma normális és indokolt volt. Igazolatlan óramulasztásokért 25 esetben tettem feljelentést. Tantestület mint a múltban is, úgy a jelenben is egyik legfontosabb feladatának tartotta az ifjúságot a fegyelemhez, pontossághoz, a komoly és lelkiismeretes, kitartó munkához szoktatni. Így az egész év alatt egyetlen súlyosabb fegyelmi eset sem fordult elő.

A vallásos nevelést féltő gonddal ápoltuk. Községünk lakossága — azt lehet mondani — teljes számban r. kat. vallású s így iskolánk növendékei is egy vallásúak. Mindenesetre ez nagyban megkönnyíti munkánkat. Tantestületünk tagjai is mind r. k. iskolákban tanítanak s így érthető, hogy tanoncainktól is — az egész község szellemének megfelelőleg — mély vallásosságot követelünk. Minden vasár- és ünnepnapon jártak növendékeink templomba. A szent gyónás és áldozáshoz minden hónapban járultak tanulóink — osztályfőnökeik vezetésével. Február 22-től kezdve 8 napos missió volt községünkben s ez idő alatt tanoncaink is eljártak a délutáni szentbeszédre.

A hazafias nevelés szempontjából minden alkalmat megragadtunk annak erősítésére. E cél szolgálatában állottak ünnepélyeink is, melyeket október 6-án, március 15-én és május 20-án tartottunk.

Testnevelést a folyó tanévben is a Levente-egyesületben nyertek tanoncaink. A jövő tanévre van tervbevéve a tanonciskolai cserkészcsapat megalakítása.

Az elért tanulmányi eredmény megfelelő, de nehéz, fárasztó és odaadó munkába került ezt az eredményt elérni, mert növendékeink nagy része ama minimális alapismeretekkel sem rendelkezett, amelyeket a tanonciskolához lefokozott igényeink mellett is joggal elvárhattunk volna. Azonkívül nagyon soknál a figyelésre, a szellemi munkára és a tanulásra való szoktatás terén alig történhettek komoly lépések. Nagyban

fokozta még e nehézségeket az a körülmény is, hogy egy részük az elemi iskolai tanulmányaiknak befejezése után egypár évig nem jártak iskolába s csak amikor tanoncoknak szerződtek le, léptek ismét az iskola padjaiba. Felügyelőbizottságunk és tantestületünk több gyűlésen foglalkozott a helyi tanoncoktatás körül felmerülő speciális kérdésekkel, sikerült is ezek nagy részében eredményt elérni.

Január 29-én, amikor az első félévet is zártuk, segítyezésképen kiosztottunk 15 drb. inget, 4 pár cipőt és 11 drb. hittan és tankönyvet, amelyeket az 1926/27. tanévi büntetéspénzekből szereztünk be.

A II. félévtől kezdődőleg a tanév végéig Orbók József két tanórájáról — nagyfoku elfoglaltságára való tekintettel — ideiglenesen lemondott. Felügyelőbizottság helyetteséül Jancsó Sándor polg. isk. tanárt bizta meg.

Március 5. és 6-án meglátogatta iskolánkat Szentkereszthy Tivadar kir. tanfelügyelő. Az iskolában és a tanításon tapasztalakkal meg volt elégedve.

E tanévben végre sikerült 668 P 12 fillér értékben nagyobb taneszköz rendelést eszközölnünk. Ez összegért rajz és fizikai tanszereket vettünk. Bárcsak még egy pár évig minden évben ennyit fordíthatnánk felszerelésre!

Az idén 2 pengő tanszer- és 1 pengő ifj. könyvtár díjat szedtünk növendékeinktől. Ezekből szereztük be növendékeinknek a rajzhoz szükséges szereket, a rajzpapírt, a füzeteket és ellenőrző könyveiket. A könyvtár díjból könyveket hoztunk.

Leltári gyarapodás e tanévben 162 drb. 926 P 12 fillér értékben. Leltárállomány a tanév végén 649 drb. 2205 P 24 fillér értékben.

Zárszámadásunk 4451 P 84 fillérről szól, amelyből 2964 P. 80 fillér a személyi kiadás és 1487 P 04 fillér a dologi kiadás. Pénztármaradvány nincs.

A tanév végével lejár az 1924. tanévben megalakult felügyelőbizottság megbízatása. Ez alkalomból csak őszinte hálaikat és köszönetünket tolmácsolhatom bizottságnak e négy tanév alatt kifejtett odaadó, ügybuzgó és a tanoncoktatást rajongásig szerető munkájáért. Azok az alkotások, amelyek a tanoncoktatás terén e négy év alatt megvalósultak s amelyek a tanonciskola megújulását eredményezték, önmagukban hordják az elismerést. De a legnagyobb dicséret Csernus Mihály apátplébánost, felügyelőbizottsági elnököt illeti. Az ő bámulatos buzgalma, nagy tudása és akadályt nem ismerő tettereje volt

elsősorban az a tényező, amely az iskola nivóját oly nagy mértékben emelte. Sokszor állt tantestületünk az iskola érdekében folytatott harcaiban egyedül, sokszor volt ép ezért elcsüggedt, ott állt azonban ilyenkor mindig mellettünk kiváló elnökünk, aki tudott belénk újra hitet és bizalmat, lelkesedést önteni s iparkodott küzdelmeinket diadalra segíteni. Ezek alapján tantestület örömmel üdvözli ama körülményt, hogy a következő négy évre, három tag kivételével, ugyanaz a felügyelőbizottságunk marad, mint az eddigi.

A felügyelőbizottság és tantestület vállvetett munkájának köszönhető, hogy iskolánk rajzoktatása mind a tanerők felkészültsége, mind pedig felszerelés terén a mai kor színvonalán mozog. A közismereti tárgyak tanítására is arra képesített tanerőink vannak és a legszükségesebb taneszközöket már e tárgyakhoz is beszereztük.

E négy év munkájának köszönhető, hogy iskolánk — körülményeinek megfelelőleg — iparkodik szakirányúvá fejlődni. Amíg 1923/24. tanévben még csak három tanerős az iskolánk, két összevont osztállyal, addig ma már 9 tagot számlál a tantestületünk, akik közül kettő szakrajz oktató és a többi tanerő is mind rendelkezik a szükséges tanonciskolai képesítéssel. Növendékeink négy külön osztályba és öt rajzcsoportba vannak osztva. A rossz petroleum világítás helyett villanyunk van. S amíg az 1924/25. tanév elején 102 drb. 48 P 72 fill. értékű volt leltárunk, ma már 649 drb. 2205 P 24 fill. értékű a leltárállományunk. Van 150 kötetes ifj. könyvtárunk, rajz, fizikai, ásványtani, földrajzi felszerelésünk. Sok még a hiány, sok még a pótolni való munka, de a kezdet első négy éve azt mutatja, hogy biztosan haladunk a tökéletesedés felé.

Sikerült tanoncaink magaviseletét javítani és tanulmányi előmenetelét is fokozni, ami a multban a nagy létszámú osztályok mellett kevésbé volt lehetséges. De nagy eredményeket értünk el a pontos iskolalátogatás terén is, amit legjobban bizonyít az, hogy amíg 1925/26. tanévben 13,800 volt az összes mulasztott órák száma és 191 esetben kellett feljelentést tennünk a 4300 igazolatlan óramulasztásért, addig a jelen tanévben 987 az összes mulasztási félnapok száma 3200 órában, amelyből csak 447 óra az igazolatlan, amiért 25 esetben tettem feljelentést.

A rendes szüneteken kívül szünetelt iskolánkban a tanítás egy-egy napon a két vásár előtt, hamvazó szerdán, az endrődi r. k. esperesi kerület tanítóegyesületének közgyűlésén és a felügyelőbizottsági elnök nevenapján.

A jelen tanévben a következő folyóiratok jártak iskolánknak: Magyar Iparosnevelés, Vasárnapi Könyv, Munkásifju és a Természettudományi Társulat összes kiadványai.

A vizsgálatokat június 20-án tartottuk meg.

Jelen voltak: Székely Lajos egyházmegyei tanfelügyelő és Patonay Sándor polg. isk. tanár mint vendégek, Csernus Mihály apátplébános, felügyelőbizottsági elnök, az ipartestület kiküldöttjei és a felügyelőbizottság több tagja. Bencze Sándor ny. igazgató, Juhász Imre, Timár Elek, Gircz János és Dinya Vilmos iparosok. Azonkívül a tantestület tagjai.

A megejtett vizsgálatok megnyerték a jelen voltak elismerését. Befejezés után Csernus Mihály elnök intézett gyönyörű beszédet a növendékekhez. Majd igazgató felolvasta a dicséretet érdemlő tanoncok neveit. Egyben pedig jelentette, hogy N. N. 10 P-t küldött két szegénysorsu, vallásos lelkületű II. vagy III. oszt. tanuló megjutalmazására. Ebből Pápai Béla III. és Timár Elek II. oszt. tanuló kapott 5—5 P-t. Az Ipartestület 16 P adományát tantestület négy tanuló között osztotta szét egyenlő arányban, nevezetesen: Timár Ambrus III., Csuvár Miklós II., Szabó Tibor és Hegedüs János I. oszt. tanulók között. Könyvjutalmat kapott Katona Vince az előkészítőből. Csernus Mihály apátplébános több imakönyvet és szentképet osztott széjjel a jobb tanulók között. Isten áldása legyen e nemes szívű adakozókon.

Június 24-én mise után osztottuk ki az ellenőrzőket és az első értesítőt.

A felügyelőbizottság tagjai a 35 év alatt.

1893-tól.

Elnök: Grócz Béla, tagok: Dr. Lukács Imre, Gyuricza Bálint, Dávid Géza, Viskovits Ignác, Juhász Imre, Katona András, Iványi Imre, Hunya Lajos, Varju Mátyás, Kovács Pál.

1897-től.

Elnök: Grócz Béla, tagok: dr. Jakus Benő, Viskovits Ignác, Gyuricza Bálint, Juhász Imre, Katona András, K. Kovács Pál, Czakó József, dr. Uhrin Endre, Kovács Dániel, Varju Mátyás.

1899-től.

Elnök: Zelinka János, tagok: dr. Jakus Benő, Viskovits Ignác, Juhász Imre, Gyuricza Bálint, Katona András, K. Kovács Pál, Czakó János, Varju Mátyás, dr. Kovács Péter, Kovács Dániel, Venczák Gergely.

1907-től.

Elnök: Zelinka János, tagok: Viskovits István, dr. Kovács Péter, Kovács I. Pál, Gyuricza Bálint, Venczák Gergely, Katona András, Katona Sándor, Kovács K. Pál, Juhász Imre, Uhrin J. Mihály.

1912-től.

Elnök: Zelinka János, tagok: Uhrin J. Mihály, dr. Kovács Péter, Gyuricza Bálint, Kovács I. Pál, Kovács K. Pál, Moldvay Lajos, Szabó Lajos, Hidli Máté, Ősapay Lajos, Knap János.

1917-től.

Elnök: Zelinka János, tagok: dr. Kovács Péter, Moldvay Lajos, Kovács Dániel, Hidli Máté, Gyuricza Antal, Véha Pál, Dinya Elek, Timár Máté, Timár i p Pál.

1921-től.

Elnök: Zelinka János, tagok: dr. Kovács Péter, Moldvay Lajos, Tukka Gyula, Timár Elek, Szurovecz István, Kovács Ferenc, Gyuricza Bálint, Uhrin Ágoston, Timár Máté, Kovács Dániel,

1924-től.

Elnök: Csernus Mihály, tagok az iskolafenntartó részéről: Bukovi Imre, Giricz János, Katona Imre, ifj. Kovács Dániel, Szabó Elek, a kir. tanfelügyelő megbízottja: Bencze Sándor, a főszolgabíró-ság kiküldöttje: Moldvay Lajos, az Ipartestület megbízottjai: Timár Elek és Venczák Vince, hivatalból tagja: Koczás Sándor, a tantestület kiküldöttje: Orbók József.

1928-tól.

Elnök: Csernus Mihály, tagok a község részéről: Bukovi Imre, Dinya Vilmos, Giricz János, Ifj. Kovács Dániel, Szabó Elek, a kir. tanfelügyelő megbízottja: Bencze Sándor, a főszolgabíró-ság részéről: Moldvay Lajos, az Ipartestület kiküldöttjei: Czikkely János, Juhász Imre, hivatalból tag Koczás Sándor, a tantestület megbízottja: Orbók József.

A tanonciskola növendékeinek létszáma a 35 év alatt.

1893/94.	57	1905/906.	72	1917/18.	55
1894/95.	54	1906/907.	76	1918/19.	55
1895/96.	54	1907/908.	94	1919/20.	60
1896/97.	69	1908/909.	92	1920/21.	98
1897/98.	69	1909/10.	117	1921/22.	119
1898/99.	81	1910/11.	121	1922/23.	114
1899/900.	72	1911/12.	105	1923/24.	135
1900/901.	55	1912/13.	90	1924/25.	151
1901/902.	62	1913/14.	89	1925/26.	165
1902/903.	63	1914/15.	79	1926/27.	129
1903/904.	71	1915/16.	56	1927/28.	114
1904/905.	77	1916/17.	41		

Összes növendékeink létszáma a 35 év alatt 2011.

984

1032

7195

Az iparostanonciskola tantestületének névsora:

1. *Koczkás Sándor* polg. isk. igazgató, tanonciskolai igazgató, óraadó. Tanította a magyar nyelv és üzleti levelezést mind a négy osztályban, a földrajz-történelmet az I. osztályban. Heti óráinak száma: 8. Az előkészítő osztályfőnöke.

2. *Csernus Mihály* apátplébános, hitoktató. Tanította a hittant a II. és III. osztályban. Heti óráinak száma: 2.

3. *Nagy István* segédlelkész, hitoktató. Tanította a hittant az előkészítő és I. osztályban. Heti óráinak száma: 2.

4. *Jancsó Sándor* polg. isk. tanár, óraadó. Tanította a könyvviteltant a II. és III. osztályban. Heti óráinak száma: 2.

5. *Orbók József* elemi isk. igazgató, óraadó. Tanította a mértant az előkészítő osztályban, a természettan és vegytant az I. és II. osztályban. Heti óráinak száma: 6. A III. osztály főnöke.

6. *Rübl Rezső* elemi isk. tanító, óraadó. Tanította a számtant az előkészítő és I. osztályban, általános rajzot az A) csoportban. Heti óráinak száma: 8. Az I. osztály főnöke.

7. *Palotai Ferenc* elemi iskolai tanító, óraadó. Tanította a számtant és közgazdaságtant a II. osztályban, általános rajzot a B) és C) csoportban. Heti óráinak száma: 8. A II. oszt. főnöke.

8. *Koós László* cipésmester, óraadó. Tanította a bőripari szakrajzot heti 3 órában.

9. *Timár András* szabómester, óraadó. Tanította a szabóipari szakrajzot heti 3 órában.

A tanulók névsora az 1927-28. tanévben.

Magyarázat: 1.) A jeles, jó, elégséges és elégtelen az általános osztályzatot jelenti. 2.) Az „ismétel“ szó azt jelenti, hogy kettőnél több tárgyból nyert elégtelent, tehát osztályismétlésre utasítottuk.

Előkészítő osztály.

Bálint Gergely jó, Bencsik Vendel jó, Dávid Imre elégséges, Dávid Vince elégséges, Dinya János elégséges, Gábor Imre jó, Gyuricza Lajos elégséges, Gyuricza Vince elégséges, Hegedűs András elégséges, Hegedűs Gergely jó, Kardos Elek jeles, Katona Vince jeles, Kovács Imre elégséges, Köles István jó, Paróczai Sándor elégséges, Pelyva Miklós jó, Salamon Sándor elégséges, Soczó Vince elégséges, Szabó Vince jó, Szedlák Péter jó, Szmola Péter jeles, Timár Elek jó, Tóth Lajos jeles, Varga Sándor elégséges, Vaszkó József beteg volt.

I. osztály.

Czikkely Lajos elégtelen, Dinya Géza jó, Fülöp János elégséges, Gábor Károly kimaradt, Gellai Imre elégséges, Gyuricza Miklós elégséges, Hanyecz Béla elégtelen, Hegedűs János jeles, Hegedűs Lajos elégséges, Hornok György elégséges, Hornok Sándor elégséges, Hunya János kimaradt, Jakus István elégséges, Kiszely Lajos elégséges, Kulik Péter felszabadult, Kurilla Imre jó, Kurilla János elégséges, Kurilla Lajos elégséges, Kurilla Vilmos kimaradt, Mastala Gergely ismételt, Paróczai Lajos elégséges, Pribelszki János jó, Szabó Tibor jeles, Szmola Sándor elégséges, Szosznyák Vilmos jó, Szurovecz Lajos jó, Talán István elégséges, D. Timár István ismételt, Timár Károly elégséges, Torma László elégséges, Tóth Máté elégséges, Trubó Imre felszabadult, Uhrin Vendel felszabadult, Varga Imre elégséges, Varju Imre jó, Varju Mátyás elégséges.

II. osztály.

Csuvár József felszabadult, Csuvár Miklós jó, Czmarkó Elek felszabadult, Dinya Imre elégséges, Dinya István elégtelen, Dávid János felszabadult, Fülöp László elégséges, Galambos Mihály elégséges, Galambos Miklós elégséges, Galambos Vendel felszabadult, Gellai Imre felszabadult, Gellai Rezső felszabadult, Grósz József felszabadult, Gubucz Mátyás jó, Gyuricza István csizmadia elégséges, Gyuricza István szabó elégséges, Hanyecz Elek jó, Hanyecz Lajos felszabadult, Hegedűs Pál elégséges, Kiszely István elégséges, Kurilla János beteg volt, Knap István elégséges, Pohorelec Lajos elégtelen, Sóczó Lajos jó, Szabó István felszabadult, Szilágyi Viktor jó, Sztancsik Gyula felszabadult, Szurovecz Lajos felszabadult, Szurovecz Mátyás felszabadult, Timár Elek jeles, Timár Imre elégséges, Timár József felszabadult, Tóth Imre jó, Uhrin Dániel felszabadult, Varjú Imre jó, Viczián Máté elégtelen.

III. osztály.

Balogh Vince jó, Dávid Lajos felszabadult, Harnos Lajos felszabadult, Hornok József felszabadult, Kővágó Mihály elégséges, Kurilla István felszabadult, Lacsny János elégséges, Látkóczky Máté felszabadult, Pápai Béla jeles, Szabó István felszabadult, Takács Lajos beteg volt, Thin István elégséges, Timár Ambrus jeles, Timár Imre cipész jó, Timár Imre kötélverő felszabadult, Timár János felszabadult, Viczián Imre felszabadult.

Az 1927-28. tanévi növendékek statisztikai adatai.

C I M	Előkészítő	I.	II.	III.	Össz.
Beiratkozott — — — — —	25	36	36	17	114
Kimaradt — — — — —	—	3	1	—	4
Felzabadult — — — — —	—	3	13	9	25
Nem volt osztályozható — — — — —	1	—	1	1	3
Osztályzatot nyert a tanév végén — — — — —	24	30	21	7	82
Osztályt ismételt — — — — —	—	2	—	—	2
Felsőbb osztályba léphet — — — — —	24	28	21	7	80
Helybeli születésű — — — — —	22	32	27	12	93
Békésmegyei születésű — — — — —	—	3	5	3	11
Más megyebeli születésű — — — — —	3	1	4	1	9
Amerikai születésű — — — — —	—	—	—	1	1
Róm. kath. vallású — — — — —	25	36	34	17	112
Gör. kath. vallású — — — — —	—	—	1	—	1
Izr. vallású — — — — —	—	—	1	—	1
Magyar anyanyelvű — — — — —	25	36	36	17	114
Más anyanyelvű — — — — —	—	—	—	—	—
1904-ben született — — — — —	—	1	—	—	1
1905-ben „ — — — — —	—	—	1	—	1
1906-ban „ — — — — —	—	—	—	—	—
1907-ben „ — — — — —	1	—	1	—	2
1908-ban „ — — — — —	—	3	2	—	5
1909-ben „ — — — — —	—	2	3	2	7
1910-ben „ — — — — —	—	4	6	3	13
1911-ben „ — — — — —	2	7	9	5	23
1912-ben „ — — — — —	9	11	11	7	38
1913-ban „ — — — — —	6	5	2	—	13
1914-ben „ — — — — —	6	2	1	—	9
1915-ben „ — — — — —	1	1	—	—	2
Kereskedő — — — — —	1	—	2	1	4
Ásztalos — — — — —	—	3	4	1	8
Ács — — — — —	2	4	—	1	7
Bádogos — — — — —	1	—	—	—	1
Borbély — — — — —	2	5	2	—	9
Cipész — — — — —	1	8	9	4	22
Csizmadia — — — — —	1	1	5	—	7
Géplakatos — — — — —	1	1	2	—	4
Hentes — — — — —	—	1	—	—	1
Hentes és mészáros — — — — —	1	—	—	—	1
Kerékgyártó — — — — —	2	1	1	1	5
Kovács — — — — —	3	5	1	1	10
Kőmives — — — — —	1	—	2	1	4
Köteles — — — — —	1	—	—	1	2
Molnár — — — — —	2	—	1	1	4
Pék — — — — —	1	—	1	—	2
Szabó — — — — —	5	6	6	2	19
Szijgyártó — — — — —	—	—	1	1	2
Szobafestő — — — — —	1	—	—	—	1
Szücs — — — — —	—	1	—	—	1
Igazoltan mulasztott félnapok száma	133	307	270	128	838
Igazolatlanul mulasztott félnapok sz.	17	67	6	59	149